

Ese de două ori în septemana: Joi-a și Dominec'a; era candu va pretinde importantă materielor, va esi de trei sau de patru ori în septemana.

Pretulu de prenumeratiune.

pentru Austria:	
pe anu întregu	8 fl. v. a.
„ diumetate de anu	4 fl. v. a.
„ patraru	2 fl. v. a.
pentru Roman'a și strainelate:	
pe anu întregu	12 fl. v. a.
„ diumetate de anu	6 fl. v. a.

ALBINA

Prenumeratiuni se facu la toti dd. corespundinti ai nostri, si de-adreptulu la Redactiune Stationsgasse Nr. 1, unde sunt a se adresă si corespundintiele, ce privescu Redactiunea, administratiunea sau speditura; câte vor fi nefrancate, nu se vor primi, era cele anonime nu se vor publica.

Pentru anuete si alte comunicatiuni de intereu privatu — se raspunde cate 7. cr. de linia; repetitile se facu cu pretiu scadutu. Pretulu timbrului cate 30 cr. pentru una data se antecipa.

Catra onorabilulu Publicu alu nostru!

Septeman'a urmatória „Albina“ va aparé de trei ori, ca se scapamu intru câtu-va macar de multele restantie ce ni s'au agramaditu. — Apropiandu-se incheierea patrarului antaiu alu anului, avisamu de timpuriu pre domni alu caroru abonamentu espira, asemenea pre toti cei-ce dorescu a intră în nrulu abonamentilor nostri, se nu intardie cu prenumeratiunile, fiindu' că intardiarea eadese ori daunosa si pentru dnii prenumeranti si pentru noi. Astfelu ni s'a intemplatu chiar si de curendu, în câtu desi de la inceputulu anului tipariam cu câte 150 de essamplaria mai multe de câtu la incheierea anului trecut, totusi dloru ce abia în a două diumetate a lui fauru se însinuara, nu mai eramu în stare a completă tuturor totu nrii de la inceputulu anului. —

Pesta în 25 martiu n. 1871.

O depesia de alalta-ieri din Bucuresci catra „P. Ll.“ anuncia că ministerulu si-a dat demisiunea; spune totu d'o data, că mercuri sér'a domni teutoni din capital'a Romaniei arangiasera o festivitate pentru celebrarea triumfulu armelor prusso-nemtiesci, era poporul, „plebea“, cum se sprima telegram'a, a atacatu cu petri si urlete pre dnii cu serbatorea în birtu; milit'a a scutitu pre nemti, d'ar n'a datu focu a supra poporului. Se vede dara, că acestu conflictu stă în legatura cu demisiunea Ministerului. Cu atât mai vertosu credemu acést'a căci o alta depesia de ieri sér'a ni spune că la conflictu a fostu lovit si vulneratu si consululu gen. alu Prussiei dlu de Radovitz, în care consecintia prefeptulu de politia din Bucuresci a fostu demisionatu. — Ore ce-o se mai fia; la e-o s'o mai duca insolinti'a nemtiloru mbetati de riurile de sange ce-au versatu, si de ne mai pomenitele jafuri ce-au acutu în nefericit'a Francia! —

Afacerea Strussberg abia dup'o desbateri inversiunata de 13 zile se incheia în Camer'a Romaniei, se incheia cum putieni poteau se astepte; se trecu la ordinea dilei, constatandu-se si pronunsiandu-se simplu că punturile de controversa între concessiunari si între guvernii au se se decida prin arbitri si respective prin judecata. —

„Romanulu“ publica urmatória a scurta epistola, ce are o importantia mare pentru noi: „Lyon în 16 martiu. Guvernulu Francei, prin ordinea de dia de licentiarie a armatelor auxiliari, multimesce Romaniloru, atât de bravi si de devotati Francei. — Ajutante-majoru Dunca, — Itrinte Stoica.“ —

Suntemu mandri de bravur'a barbatilor nostri, cari ni cascigara multiamit'a Francei. Onóre si lauda lor! —

În nrulu precedinte publicaramu în întregu cuprinsulu seu discursulu nostru de dominec'a trecuta în Camer'a reprezentan. a Dietei unguresci la desbateri politice esterne, politice mari a guvernialor nostre. Este unu lucru pre câtu de comicu, pre atât de caracteristicu, cum luara si splicara acestu discursu foile straine.

Foile opositiunali de aici, pre cum si tôte cele ce simpatisea cu Francia, au sciutu fiesce-care se scôta câte o parte, unulu seu mai multe pasagia dintr'ensa, dar — nefalsificandu, spre folosulu seu. Cu totulu altfelu cele guvernamentali si cele cu trupu cu sufletu amice Prussiei.

„P. Lloyd“ d. e. dice, cumca Babesiu a pretinsu de a dreptulu, că cu acelasi dreptu casu Nemti, trebuie se fia permisu

si Romaniloru a se impreună toti într'unu imperiu.

„P. Journal“ dice că Babesiu, natiunalulu rosu, este unu agitatoriu neobositu contra ori-ce e magiaru; deci firesce că a pledatu pentru Francia.

„N. Fr. Presse“ din Viena dice, că Babesiu, corifeulu valachiloru, în numele civilizatiunei a turbatu contra nemtiloru.

Dar si „Tages-Presse“ cea atât de amica Francei, înca n'a remasu departe inderetru. Ea dice: „Babesiu ca ablegatu natiunale dechiară că nu vorbesce ca romanu, ci ca patriotu, ca unguru, (sic!) fiindu elu de convictiunea că Romanii numai asiă vor avé unu viitoriu, deca vor progressa mana'n mana cu magiarii etc. etc.“

Stimabili nostri cetitori vor vedé din aceste putiene — că ce crestini bun si omeni de omenia sunt facia de noi — diaristii straini, desclinitu cei platiti de guvernii! —

În siedinti'a Casei representative unguresci de alalta-ieri, joi, de nou se manifestă în celu mai eclatante si drasticu modu, nepasarea domnilor stepanitori ai nostri — de cultur'a poporului nostru. Deputatii natiunali otarisera a cere printr'unu emendamentu seu adausu la legea comunale, ca reprezentantiele comunale se fia îndetorate „a se ingrijit ca comunitatile se-si implinesca cu acuratetia obligatiunile conventiunale facia de scôlele confesiunali;“ mai departe otarisera a face si motiunea ca „manipularea baniloru orfanali se remana la comunele rurale,“ casi pan' acuma. — La locurile convenite dlu deputatu natiunale Sig. Popoviciu fece ambele propuneri, dar în data se scua unu unguru din stanga moderata si — combatu propunerile. Urma apoi Babesiu, carele cu cele mai penetrante argumininte areta domnilor stepanitori ai tiei, că — ce drepta si necesaria este si una si alta propunere, si ce tristulu lucru ar fi candu diet'a nu le-ar primi, trebuindu atunci tóta lumea se cređa, că — suntemu contrari de morte ai culturei poporului! Cu câtu Babesiu mai multu se opintea a lamuri lucrulu, cu atât multimea magiara mai multu se necagiă si se turbură.

Si ce fū rezultatulu? — Din tóta turm'a dloru magiari la votare numai unulu-unicu, dlu Csanády, din stanga estrema, se scula pentru emendamentele deputatilor natiunali; ceialalti toti le respinsera! — Câtu de straini trebuie se se fia sentitu în acestu momentu deputatii nostri în acea adunare ce se batjocuresce ea însasi pe sine reprezentanti'a poporului, for' ca se aiba înima si pricepere pentru cele mai vitali interese ale maioritatiei patriei, pentru natiunile nemiagiare! —

Despre starea lucrurilor în Paris, publicamu mai la vale unu articlu specialu. O impregiurare face multa sensatiune si dă multu de cugetatu la acést'a istoria misteriosa. Se sioptesce adeca că ambii juni Garibaldi, ba chiar si Gambetta ar fi adeveratii conducatori ai rescôlei. Atât'a este nenegabilu, că apelulu, din 19 alu Comitului centralu câtra gard'a natiunale invingatória, este unu opu sublimu; scopurile rescôlei, acusarile regimului, si pe langa tôte moderatiunea ce resufa elu — impun în tóta privinti'a. Lumea astépta cu cea mai mare încordare lamurirea situatiunei. —

In alu cui nume vor ungurii se domnesca?!

Candu Russia pretinse de unadi modificarea tratatelor de Parisu, ungurii scotindu pretensiunea dreptu amenintare indirecta, ba-

tura alarma prin organele loru strigandu rusului (despre carele nu scimu deca cumva i-a si auditu,) că pusetiunea unguresca nu pôte fi permisa a se sguduf, si că ungurii ocupa acést'a în virtutea misiunei loru de cultura.

Misiunea de cultura este unu titlu mare de dreptu, si consecintia ar fi că tóta lumea culta ar caută se se engagedie pentru a-i sustiené validitatea, medilocitu a sustiené domni'a unguresca.

Altmintre ni splica acuma lucrulu „Ung. Lloyd.“ Acést'a foia primu o corespundintia din Viena, ce afirma cumca acolo se sustiene de presentu unu aginte alu guvernului italianu, carele oerca legature cu corifeii slavi ce-su adanati în capitala, pentru a tiené unu meetingu slavu. Afirma mai departe cumca în ministeriulu de esterne alu Italiei se cetescu cu multa atentiune diarele croate. — Acést'a notitia din „Ung. Ll.“ trecu mai prin tôte diurnalele unguresci, cu comentariulu, că Italia se interesă de comitatele croate ce sunt situate între dens'a si între — Romani, din cauza că prin acestea ar fi se mérga la Dunarea de diosu, unde si-are planurile sale — dejă cunoscute. (Ar fi bine se aiba odata si Italia planurile sale, marturisimu însa, că noi nu le cunoscemu anca.)

Ei bine! italianii sunt unu poporu de cultura per eminentiam. Deca cultur'a este se incredintiedie cuiva ceva misiune, nesmintitu că spiritului italianu s'ar incredintiă mai cu temeiu. De ce dar fratii nostri unguri se punu a debacă si în contra italianiloru mai casi în contra rusiloru? De ce suspitiune si a supra italianiloru??

De ce? Este că pre stepanitorii nostri nu-i dore de misiunea de cultura ci de domni'a loru.

Nu vremu se suspitiunamu pentru ce nu spunu densii apriatu, cumca scopulu li e domni'a unguresca, domni'a fisica, materiale, bruta.

Nu vremu se cercetamu, pentru ce densii dau de scopu misiunea de cultura, si domni'a unguresca numai de medilocu? Dar credemu că domni unguri si insisi s'au convinsu, cumca domni'a unguresca casi scopu n'ar mai avé ratiune de a esiste?

Ni se pare că unu possessore de buna credintia, nu se va sfii a-si areta dreptulu în alu caruia nume vré se posieda.

„VAE VICTIS!“

Sub acestu titlu, cu acést'a devisa, „M. Ujság,“ organulu magiariloru de partit'a anului 1848, publică în nrulu seu de marti-a trecuta unu articlu din condeiuulu redactoriului, ce merita se fia cunoscutu si apretiuitu de intréga Romanimea. Deci ne grabimu a-lu pune sub ochii stimatului nostru Publicu. Elu suna:

„Vae victis!“ În aceste două cuvinte se pôte sumá acele loviri de trei zile, ce în dieta la desbateri politice esterne s'a facutu stangei extreme din partea drepte si a stangei centrale; în aceste două cuvinte se cuprinde sercretulu acelei maioritati de voturi neproporcionat, prin care politic'a esterna a regimului s'a aprobatu si s'a afirmatu de legelatiune.

Vae victis! Dreptulu, eroismulu, sacrificarea patriotica de sine, sunt cuvente armoniose, cari ici-coliá sunt în stare a rapu cu sine câte unu sufletu fanaticu; dar recunoscinti'a, admiratiunea, omagiulu omului practic — sunt numai invingatoriului.

Apoi noi ungurii suntemu unu poporu practic de minune, — precum dovedesce trecutulu de curundu si presintele ferice alu nostru.

Francesulu nu mai pôte nici strică nici ajutá cuiva; elu si pentru sine este astadi nepotintu; dar nemtiulu potericu pôte strică, daca va vré, si pôte ajutá, daca va vré, — politic'a sanatosă deci, politic'a interesului demanda: se ne dechiaramu pentru elu, se ne lipimu de elu, lui se ne'nchinamu.

Astfelu ratiunea noii intielepti ai no-

stri, nepricpendu că prin acést'a derima sun, piciorale loru uniculu fundamentu, pe care se radiema edificulu de mii de ani alu essistintiei nostre natiunale, fundamentulu dreptului; si în loculu aceluia ei punu, santiunea acelu dreptu, care nici pentru o natiune européna nu este atât de periculosu ca tocmai pentru cea magiara, — dreptulu de cucerire, dreptulu de pumnu; — căci, firesce, acuma nu e vorb'a de noi, ci numai de francesu, de acelu miserabilu francesu, ce n'a sciutu nici se'nvinga! Candu se va legá cineva de noi, atunci — i vom areta noi aceluia că — ce este — caus'a comuna!

Vae victis! Ba înca pré marinosu s'au portatu nemti facia de francesi, li-au lasatu Republic'a! — Astfelu vorbescu omeni „practici“ ai nostri mai adaugendu înca despectu volnicu pentru indiferentismulu si desolarea politica.

Republica cu garnisóna prussésca!

Dar nu vedeti, nu pricepeti că ce se intempla astadi pe stradele Parisului este opulu prussului. Nu pricepeti că o parte din colosal'a suma de bani jafuita din pusunariulu poporului francesu, tocmai spre aceea se intrebuintiedia, ca republic'a în Francia se devina imposibila?

Vae victis! S'a devinsu serman'a Francei, si acestu peccatu că adeca s'a devinsu, intieleptii patriei mele nu i-lu potu iertá. Loru numai de unu devinsu li pare reu — de Austriacu! Cum'si bateau capulu, cum se întorceau si în delu si în vale dupa Sadowa! cum se grabiau a ajutá sermanulu morbosu! În sac'a loru zelosia i-au datu lui banii loru, si ceva si mai multu, principiale loru, si în fine celu mai multu: patri'a loru.

Indaru, ungurii sunt e natiune practica; pre stindardulu loru stă scrisu: interesulu propriu si acest'a ei astfelu lu-realisedia în practica, că se sacrifică pre sine — pentru Austria. —

Ignatiu Helfy.

Revolutiunea stepana'n Parisu.

Seirile ce sosescu de la Paris d'o septemana, sunt intristatorie pentru toti amicii si binevoitorii nefericitei Francei. Dupa unu resbelu infuriatu, ce devastă si ruina mai intréga tier'a, se inscenă unu resbelu internu, cu masacrari între fratii d'o mama, d'o mama atâtu de amaru lovita! — Parisulu, inim'a tierii nefericite, este agitatulu pan' la clucotire, si n'are incredere nici în adunarea natiunala, nici în guvernulu dlui Thiers; plebea, omeni cari dupa devastarile imense, nu mai au ce de perditu, se rescolara prochiamandu comun'a libera, adeca Parisulu nedependinte de cea alta tierra, comitiendu acte de violintia si de crudime.

Seirile pre di ce merge sunt totu mai confuse si mai deplorabili; pre fiecare di audimu de jafuri si omoruri. În 20 martiu fuse-ra ucisi doi ginerari, Lecomte si Thomas, dar a mai peritu si alti multi oficier, comandanti ai soldatiloru de linia, la a caroru comanda soldatii în locu se traga în rescolati, trageau în comandantii proprii. Unu comitetu centralu a carui origine nime n'o scia, vorbesce în numele natiunei. Acestu comitetu a publicatu două proclamatiuni prin cari angagiédia cetatienii, a procede la alegerele comunale si a nimici „guvernulu tratatelor.“ Contra acestei agitari, ministrii presenti în Parisu au emis si ei din parte-si contra-prochiamatiune, în care condamna pre acelu comitetu centralu, si angagiédia gard'a natiunala a se alaturá regimului si adunarii natiunali. Guvernulu a si succésu a concentrá vr'o 60,000 de soldati de linia sub comand'a ginerariului Vinoy. Dar incercarile d'a devingo si desarmá rescôla în cuburile sale din Parisu, n'au reesitu, ci din contra a doveditu că soldatii de linia erau în contielegere cu rescolatii; astfelu ginerariulu Vinoy cu căta armata potu tiené în frâu, se retrase la Versailles spre aperarea adunarei natiunale si a Regimului, ér Parisulu remasa în deplin'a potere a rescôlei.

Dupa cele mai noúe seiri, în Paris

astadi numai birturilo sunt deschise si pline de insurgenti in diferite stadia ale betiei si coruptiunii; trotoarele sunt sparte, baricade se construira in toate partile orasului, barbati, mueri si copii se intrecau in deplorabil'a intrupare. Multi morti de betii jaco pe strade si dupa ce-si vinu in ori, si-ieu armele si pleca la essercitiu; se vedu chiar si mueri cu arme; plebea se tiene de suverana.

Acést'a este iedn'a Parisului, cum ni o descriu reporturile publice; — trista, multu mai trista si deplorabila decât a fostu chiar sub asediulu de cinci luni. Atunci se luptau cu totii contra dusimanului patriei, astadi se omoru fratii intre sinc. —

Mai tota press'a francesa condamna revolutiunea Parisului si multi afirma ca *provocatori' ei sunt numai agentii lui Napoleone favoriti si instigati de — prussii*, ce lucra pentru restaurarea tronului lui si inca cu banii nerficeritei tieri. Bonapartistii, a cesti nofericitori ai Franciei, essistu si acuma in numeru nu neinsemnatu si nutrescu sperantia, ca in fine totu ei vor se stepanésca biat'a tiera.

Diastic'a democratica francesa inea crede, si spéra tota lumea amica Franciei, ca rezultatulu va fi contrariulu, ca poporulu amagitu se va desteptá si va conósce reulu, si-si va resbuná a supra amagitoriloru. Regimulu vittoriu alu Franciei nu póte fi decât Republic'a, *Republic'a moderata*, democratica, Republic'a procliamata de *Gambetta*. Avemu sperantia in vittoriulu definitivu alu ordinei a supr'a anarchiei. Dupa o sciro telegrafica, ieri dejá s'a intemplatu mare demonstratiune in Parisu in in favórea ordinei si a regimului, la care demonstratiune a participatu o mare parte a locuitoriloru; ér Gardii stabili au tieniu svatu pentru restituierea ordinei; asemenea se se fia facutu manifestatiuni pentru ordine si prin alte urbi mari ale Franciei. Mai socotindu ca in Versailles este concentrata o armata regulara destulu de numerosa si ca revolutiunea pan' acuma a romasu izolata in Parisu, potemu sperá, ca regimulu va succede inea de timpuriu a stinge cu bunu modu foculu, si prin acést'a va nimici planurile prussiloru si Bonapartistiloru, d'a mai intrá si a mai stepani in Paris. —

Cuventulu de tron

alu Imperatulu Germaniei, cu care marti-a trecuta deschise prim'a sesiune a parlamentulu Imperiului germanu.

Onorati domni! Candu dupa unu gloriosu, dar greu resbelu, pre care Germania pentru aপরera neependintiei sale l'a portatu si la incheiatu vittoriósá, — pentru prim'a óra vedu naintea mea adunarea imperiului germanu, mai nainte de tóte me sentu indemnatu a esprime cea mai supusa multiamita lui Ddieu pentru acele rezultate epochali ce din grati'a sa ni le-a daruitu de binecuvantare fidelitatei si concordiei germane, eroismului si disciplinei armatei nóstre, sacrificarei de sine a natiunei germane. Am ajunsu aceea ce parintii nostri de multu timpu au doritu intru interesulu Germaniei: *uniunea si constituirea organica, ascurarea limetelor, neependintia a desvoltarii nóstre nationale.*

Consciintia de unitate, dest invelit'a, pururiá a pastrat'o natiunea nemtiésca; intru insuffietirea sa cu care intreg'a natiune a pasitu la campu pentru aপরera patriei periclitata, ea a ruptu velulu si cu litere nestergibile a insemnatu ea pre campiele Franciei vointi'a sa d'a fi si d'a remané nnu poporu unulu si unitu. Spiritulu ce traiescu in natiunea germana si petrunde cultur'a si moravurile cu institutiunile ei resbelice, precum si constituitione imperiului, ferescu Germania in midloculu vittorieloru e, ca se nu abusede de poterea cascigata prin unire. Respectulu ce pretinde Germania facia de autonomia ei propria, bucuosu si din inima o va dovedi si facia de neependintia tuturor celorlalte state, fia acelea tari séu slabe. Germania nóua, ce mai ieri scapá de marele resbelu, va fi garantia sigura pentru pacea Europei, pentru ca ea se sente destulu de tare ca regularea afaceriloru ei se o considere de problem'a ei speciale totu odata indestulitória.

Spre deosebita satisfacere mi a servitu, ca in acestu spiritulu alu pácii am potutu realisa vócea Germaniei la negociatiunile cari in conferintia din Londra intrunite prin staruintiele medlocitorie ale ministeriului meu de esterne, au aflatu spresiune indestulitória.

Sublim'a problema a acestui primu parlamentu a imperiului germanu va fi deci, a vindecá pre cátu se póte ranele ce le a causatu

resbelulu, si a pronuncia recunoscintia acelora cari au reportatu vittoriulu cu sangele si vietia loru.

Totuodata, *onorati domni, voi incepe a vorbi lucrari, prin cari organele imperiului germanu se póte cooperá solidarminte la implinirea problemei, ce vi o propune constituitione, si care nu este alt'a, decât aপরera dreptulu Germaniei si naintarea salutei natiunei germane.*

Prelucrarile legelatiunei ordinarie, din caus'a resbelului, dovere, au suferitu intrerumpere si amenare; proieptelu deci ce vi se vor presentá, curgu de a dreptulu din strafarmarea nóua a Germaniei. Normelo constituitionali, cuprinse in tratatele din nov. alu anululu trecutulu, vor aflá in nóua constructiune a constituitionei imperiale asediarea si spresiunea loru corespunditória.

Participarea singurateceloru state federative la spesele imperiului, astépta a fi regulata legalminte. Introducerea legiloru Germaniei nordice in Bavaria, precum se doresce ea de regimulu regescu alu Bavariei, va pretinde conlucrarea dniteloru vóstre.

Disponerea despre sum'a de deadaunarea din partea Franciei pentru resbelu, se va medilóci cu inuviintiarea vóstra dupa mesur'a lipselor si pretensiunelor drepte ale partiloru imperiului; de asemenea vi se va substerne raciotiniulu despre medilócele intrebuintate pentru portarea resbelului, in data ce vor concede impregiarile. Situatiunea teritorialoru reocupate pre séma Germaniei, pretinde unele dispusetiuni, ale caroru fundamentu are se se puna prin legelatiunea imperiului.

Despre pensiunarea amplotiiloru, a militariloru, nu altcum despre ajutorarea celoru remasi dupa cei caduti, va avé, se fia creata o lege pentru intréga arma'ta nemtiésca, carea are egalu dreptu la multiamit'a natiunei.

On. dni! Restaurarea imperiului germanu se fia pentru natiunea germana presemnulu de nóue legi si pentru cele interne; resbelulu imperiului nemtiésca, pe care 'lu incheiaramu atátu de gloriosu, se urme pacea imperiului nemtiésca nu mai putienu gloriósá, si problem'a natiunei germane se se restringa a vittoriá si in concertulu pentru binecuvantarile pacii. Ajute Ddieu! —

Siedintia casei reprezentantiloru din 21 martiu.

Presiedintele P. Somssich deschide siedintia la 9 óre. Protocolulu se autentica. Mai multi ablegati presenta petitiuni in caus'a Franciei. —

E. Huszdr propune ca regimulu se se avisede a grigi, ca in vittoriu cartea asia-numita „rosia“ se se tiparésca in atátea esemplaria, câte sunt de lipsa pentru toti membri casei.

Se cetesce apoi a trei-a óra proieptulu de lege pentru bugetu de pre 1871, care se primesce definitivu si se tramite casei magistriloru. —

La ordinea dílei este proieptulu de lege despre conventiunea de statu, incheiata cu Svedia si Norvegia, in privintia estradarii criminaliloru.

G. Várady intréba ca avut'a regimulu dreptu a incheia acést'a si celelalte conventiuni de asemene natura, fora a intrebá mai nainte cas'a? In genere ar dori se scie: cum s'a intemplatu de aceste conventiuni abiá dupa trei patraria de anu s'au substernutu casei. In principiu e de parere comisiunei centrale, dar referitoriu la testu si-va face observarile sale la desbaterea speciala.

D. Irányi intru tote e de parere lui Várady, nu póte pricepe, cum de intr'unu statu constituitionalu se póte intemplá ca tratatele incheiate cu state straine numai ulteriormente, ca de incunoscintiare, se substernu casei. Daca deci densulu primesce aceste tratate de basa a desbaterei speciale, face acést'a cu reserva, sub conditiunea ca de aci nainte ori ce proieptu de tratatu internationalu se se substerna mai antaiu camerei. In legatura cu acestu obieptu si referitoriu la o interpelatiune a sa, la care nici pana astadi nu i s'a respuosu, róga pe regimulu, ca se substerna unu proieptu pentru ratatulu de cartelu ce are se se incheie cu Austria.

C. Szatmáry 'si esprima dorintia ca astfelu de tratate se se incheie cátu mai curendu cu principatele vecine dunarene, cu Romania si Serbia.

J. Vukovics dice, ca regimulu si in acést'a cauza a procesu sine nobis de nobis. —

Se cetesce tratatulu de statu incheiatu cu

regatulu Italiei in privintia estradarii criminaliloru. — Acést'a se primesce cu unele modificatiuni in traducere, facute de D. Irányi.

Totuodata de statu incheiatu cu Francia, cu puterea modificatiune a lui G. Várady se primesce. —

Urma spre desbatere proieptulu de lege pentru inmultirea numerulu judiloru de la tabla regésca judeciala.

C. Ghiczzy in genere primesce proieptulu; in specialu inea, la § 1. observa ca prin acestu proieptu partea a cinci-a a membriloru judetiului supremu nu se va poté dechiará de neependinte de la regimulu. Dupa a sa parere, acestu proieptu nu convine cu demnitatea tierii.

Dreptu aceea la § 1. face urmatóru'a modificatiune: „§ 1. La sectiunea cassatiunale a Curiei regie, se sistematisédia patru posturi nóue.“

Ministrulu de justitia Horváth si P. Hoffmann sunt pentru testulu originalu, ér C. Tisza si E. Huszdr pentru modificatiunea lui Ghiczzy. — La votare se primesce testulu comisiunei centrale.

Cealalta parte a testulu se primesce neschimbata.

Se cetesce proieptulu pentru invetiamentulu adultiloru. — Comisiunea centrala nu recomonda spre primire proieptulu presentatu de Irányi, pentru ca ministrulu de culte si instructiune a promis a substerne elu unu proieptu de lege.

D. Irányi se plange ca ori ce proieptu ar veni de la vr'unu ablegatu opositiunалу, se respinge. Mai multe proiepte de ale sale s'au respuosu de la desbatere, dar pentru aceea nu va incetá a presentá ei in vittoriu proiepte folositorie. Candu va aduce ministeriulu unu proieptu? si cum va fi acel'a? — nu póte se scie; de aceea crede ca ar trebui primitu acestu de facia. — La votare, maioritatea nu-lu primesce. —

Urma apoi proieptulu de lege pentru organizarea comunitatiloru opidane si rurale.

Comis. centr. recomonda proieptulu spre primire. — Patru sectiuni presenta opiniune separata, nu in totalu, ci in specialu.

Vorbitorulu d'antaiu, br. L. Simonyi, este pentru opiniunea minoritatii. Minoritatea com. centrale, dice densulu, in proieptulu presinte vede dóue principia periculósá. In amendóue se dice, ca in casulu daca vr'o comunitate séu s'enguratecii locuitori ai aceleia, prin dispusetiunile administrative 'si ar vedé vatemate drepturile lor, pentru remediarea acestora nu potu face procesu la judele ordinariu. Noi, minoritatea, suntemu de parere, ca precum in vericare altu statu de dreptu, asiá si la noi daca vr'o comunitate, séu vr'unu cetatienu prin dispusetiunile administrative si-ar vedé drepturile sale scirbate, pentru aপরera acestora se póte luá refugiu la scutul legii si totudeun'a se póte recurge la judele chiamatu a aplicá legea. Diferintia intre cele dóue proiepte deci este, ca dupa unulu comunitatea si locuitorii acesteia se punu sub decisiunile ministerului, ér dupa opiniunea minoritatii, sub domnirea legii.

Cealaltu periculosu principiu este acel'a, prin care se scoposesce, ca in contr'a datinei secularie, in contrariatate cu principulu egalitatii, reprezentantia comunala se se constituie nu ca pac' acuma, intréga din alesii locuitoriloru comunei, ci numai diumetate parte, cealalta parte avendu a o formá cei-ce solvescu mai multa dare in comuna, fora tota alegerea.

Recomonda spre primire opiniunea minoritatii.

G. Szuló in genere primesce proieptulu de lege. Votulu virilu, densulu nu-lu afla de vr'unu dreptu aristocraticu, cáci in casulu de inavutire, veri-cine-lu jote cascigá.

J. Schwarz se ocupa multu cu voturile virile si cu justitia administrativa.

Siedintia se incheia la 2 óre, remanendu continuarea desbaterei pre siedintia de manedi la 9 óre. —

BUCOVINA.

Cernautiu in 14/2 martiu 1871.

Se mi dati voia, dle Redactoru, a Vi serie despre adunarea de notabili si de depututi, carea tocmai s'a intrunutu aici, spre desbaterea uniu modu de alegere pentru congresulu gr. or. bisericescu bucovineanu.

Mai nainte de tóte, credu ca va fi indicatu séu chiar necesariu, a Vi insirá numele membriloru ei, cu calitatea pusetiunei si mandatulu lor, intru cari trebuie se cautámu siansele succesului, se ni radimámu búnele sperantie.

Pesidiulu este alu presiedintulu tierii, b. de Pino, ér membri sunt urmatóru: —

A) Din cleru

a.) Voturi virile:

1. Pré cuviosi'a Sa dlu archimandritu Teofilu Bendella, 2. P. e. Sa dlu archimandritu si proistosu manastirei Dragomirna Teoctistu Blajeviciu, 3. pr. e. sa dlu protopopu catedralu Const. Lucesculu, in absintia fiindu substituitu prin dlu protopopu J. Dimitroviciu de la Hore. e. b) membrii chiamati si intariti de Esa. d. episcopu.

4. Pré santi'a sa dlu Dim. Procopoviciu, sen. consist. pens. 5. Ssa dlu Vas. Prodanu essarchu catedralu; 6. Ssa dlu Dim. Seretean, protopopu in Vicovulu de — susu, 7. Ssa dlu Mich. Comorosan, consilariu consist. 8. Ssa dlu Vas. Illasieviciu cons. consist. 9. Ssa dlu Const. Popoviciu, protopopu si membru consist. onorariu; 10. Ssa dlu Joanu Hanitichi protopopu din Putilla. c.) membri alesi din partea preotiloru.

11. Santi'a sa George Piotrovichi parochu in Siret; 12. Ssa dlu Mich. Calinescu, profesore gimnasialu; 13. Ssa dlu Isid. Onciul profesore de teol. 14. Ssa dlu Dim. Semaca protopopu la Rus-Banila; 15. Ssa dlu G. Grigoroviciu, protop. in Suceava; 16. Ssa dlu Dim. Codiub protop. in Cotiman, 17. Ssa dlu Toma de Reny parochu in Burla; 18. Ssa dlu Mich. Costantinoviciu, par. in Vatra — Dorna.

B) Membrii laici.

a) Membri alesi de catra patroni.

19. Gent. d. George de Hormuzachi, 20. g. d. barone Alecu de Vasilec, 21. g. d. barone Dim. de Popoviciu, 22. g. d. barone Nic. de Mustétia, 23. g. d. Dr. J. cav. de Zotta, 24. g. d. Nic. cav. de Vasilec.

b) Representantii parochieloru comunale:

25. gosp. Fedora Cusinir din tieniu Visutiei, 26. gosp. Jonu Chrapco, din tieniu Cotiman, 27. gosp. Vas. Marco din tieniu Radautiloru, 28. gosp. Jonitia Mercesiu d. tieniu Campulu lungu.

c) Representantii comuneloru orasiene:

29. Respect. d. Mich. Pitey, cons. cr. la judecatori'a tierii, 30. resp. d. Oreste de Renei capitanu c. r. tieniu.

d.) Representantii celorlalte clase culte:

31. Respep. D. Dim. Bendella, presiedinte la procuraria, 32. resp. d. Aless. cav. de Costin c. r. notariu, 33. resp. d. Dr. Aless. cav. de Zotta, avocat, 34. resp. J. Lupul deputatu la diet'a Tierii, 25. resp. d. Dim. Isopescul directore la preperandia de st. 36. resp. d. Dr. Const. Tomasiciu, cons. c. r. la judecatori'a de tiera.

Prim'a siedintia s'a tieniu ieri, luni in 1/13 martiu.

La siese óre dupa médiadi s'au fostu strinsu membrii la o alta, in medloculu carora infatiosandu-se presiedintele tierii dlu b. de Pino, deschise adunarea cu urmatóruulu cuventu:

Stimatii mei domni!

„Consimtindu urgintei dorintie a unei multimi mari de personalitati dintre cele mai insemnate din Bucovina, s'a decisu Regimulu Maj. Sale apostolice c. r. a conchiamá sub presiedint'a mea, o adunare a Confessiunei gr. or. constatatória din optu-spre-diece membri clerici si din 18 laici, parte alesi parte de sine destinati, spre combinatiunea uniu modu de alegere pentru infintierea uniu Congresu bisericescu in Bucovina. Salutandu-Ve cordialu stimatiloru mei domni, ca pe membrii acestei adunari, Vi dorescu sinceru, ca lucrulu astfelu inceputu, prin comun'a si imprumutat'a conlucrare se se conformedie spre restaurarea bisericiei, a statutu, a poporului si de comunu se devina multiamitoriu. —

Regimulu Maiestatei Sale c. r. si-a facutu de problema, a aduce intrebarea subversante pe terenulu interesulu bisericescu, la descurcare séu deslegare de totu drépta.

Binevoiti deci domniele vóstre, stimatiloru mei domni, a primí incredintiunea ca ve voiú dá din partea mea, ca plenipotentele Regimulu, in stradiurea spre ájungerca tientelor drepte, totu sprigiunulu in mesur'a cea mai cuvenita. —

Dupa acést'a dlu presiedinte alu tierii citesce adunarei numele membriloru si dechiará adunarea de constituita. Mai departe impartesce ca in casu deca adunarea ar fi contielésa cu regulamentul dietei, va luá acela de regulamentu si intru lucrarile adunarei; — la care propunere n'a contradisimimenea.

Mai departe conformu propunerei dlui George de Hurmusachi adunarea si-a sprimatú cea mai devota supunere, credintia neschim-

bata si multiamita catra inalt'a Persóna a c. r. Apostolice Maiestati si catra preñaltiat'a Casa do unitoria, la care ocaziune intrég'a adunaro a respunsu cu intreita strigare de „se traiésca!“ — Dup' acést'a s'a primitu esmiterea unui comitetu de patru membri clericali si patru laici cu insarcinarea ca in terminu de *cinci dile* se lucre unu proieptu despre modulu de alogere pentru Congresu; de o data s'a decisu a se tiené luni in 20/8 Martie urmatóri'a siedintia plenaria.

In comitetu s'au alesu: archimandriti *Bendella* si *Blajeviciu*, dd. *Ilasieviciu*, *Calinaseu*, ér din laici dñii *G. Hurmusachi*, Dr. *A. Zotta*, cons. jud. *Pitey* si capit. tienutalu *Renney*. Cu acést'a s'a terminatu siedindia; ér constituindu-se comitetulu esmisu, a alesu pe archimandritulu *Bendella* de capu si pe *Renney* de protocolante. —

Deci inceputulu s'a facutu cu ajutoriulu lui Dumnedieu. Se ajute Atotopotintele la realisarea acestui lucru meretiul! — *T. D.*

L. Versietiu, in 10/23 martiu.

(Confusiune in caus'a invetiamentului.) Dlu *Babesiu* o spusa ungariloru in dieta, ca regimulu magiaru de candu e, n'a facutu chiar nemicu pentru cultur'a popóraloru nemagiare; numai confusiune a facutu in caus'a invetiamentului. —

Órmeni trebuie unu esemplu mai eclatante, pentru a ilustrá sentintia dlui *Babesiu*, decâtu urmatóri'a intemplané séu istoria:

Mai pe ieri alalta-ieri calatoru dlui *Marx*, regesculu ungarescu inspectore scolaru, prin comuncelu *Solcicia* si *Mesiciu* pentru a inspectiós, déca corespunde starea scóleloru nóstre legei dlui *Eötvös*.

Scóla confesionala din *Solcicia* se afla intr'o stare relativminte destulu de buna; totusi dlu *Marx*, ca se dee cercetarii sale lustrulu oficiositatii sale, incepú intr'o gura aspra ca elu a admoniatu déjà acésta comuna de dóu ore ca se-si zidésca alta scóla, si deci vedindu ca comun'a confesionala nu vré se asculte, elu va ordíná — din spesele statului zidirea unei scóli comunali. (!)

— „Nu, dle!“ — lu apuca de cuventu unu bravu tieranu; — „dta a-i facutu comun'a atenta, ca in acésta scóla, in intielosulu legei, nu potu se incapa peste 80 de prunci; éra cátu despre zidirea unei scóle comunali, se nu-ti faci de lucru; cáci scimu noi, ca si pe aceea totu de pe *cojécele nóstre o veti face!* —

Dlu nostru o sfectú; éra comun'a, avendu déjà peste 1000 fl. bani disponibili, de locu ii consacrá, mai adangendu si din islasulu satului 4 jugere de pamentu, jentru infintierea unui fondu scolasticu, in privintia caruia comun'a s'a pronunciatu serbatoresce, ca nu vor pune magiaru mau'a pe elu! (*Se traiésca brav'a si intielépt'a comunitate Solcicia!* — Cetésca poporulu nostru cele ce se petrecu la diet'a ungariloru si — se va intiepté. Red.)

A dou'a. In comunitatea *Mesiciu* din caus'a intrigeloru tiesute prin calugari serbi, fiindu ómenii sedusi s'a declarat scóla de comunale. Acum vine dlu *Marx* ca se-si provéda scóla cu recuisite scolari, cu câte tóte, póte si cu vre unu catechisu magiaru! Insa comun'a fiindu de facia, intr'o vóce lu intimpiná; nu dle, si bunu si-ti tiene lucrurile, ca noi nu le primimu, pentru ca — vrei se ne faci unguiri; nu, nu lasá, dá-ni pace!! Dlu din gratia lui *Eötvös* o sfectú si mai reu.

Peste acelea comune este unu preotu romanu fórtu bravu; acestu barbatu de siguru va fi sciindu portá grigia de turm'a sa, ca se n'o mai seduca nimenea pe faci'a pamentului; cáci destulu e jafuita bét'a turma pe de alto parti.

I urámu din parte-ni, salutarea nóstra natiunale, desí dlu *Marx* i disa ca acuma scie cine face sange reu in poporu!! — Da, domniloru stapanitoru; totu insulu face sange reu in poporu care-lu scutesce de infernalile planuri ale vóstre, planuri d'a-lu face cátu mai stupidu si apoi d'a-lu despoia de tóte!

Minunata logica turcésca la magiaru nostri; ei, orbiti de egoismulu si orgoliulu lor, credu ca nici noi nu vedemu absurditatea intentiunei lor.

O ideia retacita si nefericita este ideia *magiarisarii* pe calea legii de invetiamentu, fia ea conceputa de *Szécsény* séu de *Eötvös*, ea trebuie se faca fiasco, séu — se nimicésca intregu statulu mag'aru. —

La ce atáta galcéva, atátia bani crunti

resipiti pentru unu planu si unu personalu, ce nu e de nici unu folosu? — Poporulu nostru nu vré se fia magiaru, ci vre se remana romanu. Lasati-ne dara ca se ne cautámu insisi de capu, cáci mai bine va fi si de noi si de voi!! —

Toraculu-micu, (Torontalu,) 8/20 mart. 1871.

(Scóla de adulti.) Aici s'a infintiatu o scóla de adulti cu succesu atátu de imbucuratori, cum nimenea nu poiea se aiba nici ideia, nici sperantia Ea a intelnitu chiar insufletirea poporului. — In 28 fauru a. c. domnulu parochu si deputatu congressionalu *Pavelu Fizesianu* tienú in s. biserica o cuventare informatória in favorulu infintiaru scólei de adulti descriindu cu esemple vii pre agronomulu carturariu si érasu pre celu necarturariu, aretandu ca poporulu romanu, desí compactu si plinu de viétia, fiindu ca n'are inteligentia corespundiatória la numeru in senulu séu, putienu cumpenece, de órece sciintia este carea din di in di are totu mai multa valóre decâtu numerulu si averea materiala; — spuse ca poporulu romanu stá astadi ca o gradina cu fórtu putiene flori si frupte: deci provocá, se ne desbracámu de nepasarea de pana acuma, si junii precum si barbati casatoriti, se se inseria la scóla pentru a invetiá cátu potu mai multu, si spre acestu scopu in tóta sér'a se o cercetedie.

Invetiatur'a buna si seriósá cadíu ca sementia aruncata de semenetoriu pe pamentu bunu si manosu, pana sér'a se inscriera 85 de sateni, manedi mai 40, si asiá avemu o scóla de adulti cu 125 de invetiacei in versta ca apostoliu lui *Cristosu*; intre acésti sunt multi cari n'au amblatu nici candu la scóla, ómeni casatoriti, unii si preste 40 ani. Astfelu prin acésta insufletire, si prin zelulu probatu alu domniloru docenti de aici *G. Serbu* si *L. Trailescu*, sperámu celu mai bunu resultatu. Dee Ddieu ca acestu frumosu esemplu se fia urmatu si in alte comune romanesce; — si apoi se vedemu candu vom avé intre poporu sateni carturari cu — diocile de mii, se vedemu, o se mai aiba toti potlogarii straini obrasnic'a d'a despoia, impilá si batjocuri! Destépta-te Poporule romane, destépta-te iute si mantuesce-te, cáci domni nu se ingrisescu de cátu a te tiené in orbía si robía. B.

De sub codrii Fagetului (in Carasiu,) in martiu.

Multu stimatule Domnule Redactoru! In nrulu 16 alu diariulu „*Albina*“ a aparutu o corespundintia mica, scrisa de unu óresi-care domnu de langa *Lugosiu*, si carea avendu in frunte „*Ticalós'a stare invetiatorésca*“, a tratatu despre patianiele unui invetiatoriu din partile acestea.

Nu mi-e scopulu a desminti un'a séu alt'a din cele ce s'au disu in aceea corespundintia. Da, nu; cáci dlu corespundintia a vorbitu adeverulu.

Scopulu meu este de totu altulu. Respectivulu corespundintie adeca dupa ce a espusu patianiele invetiatorului *V. B.* din comun'a *F.* (atunci din sminta de tipari *P. Red.*) a pusu intrebarile ca: Au cei competinti cunoscintia despre scandalosulu casu din acea comuna? si déca au, ce dispusetiuni au facutu pentru linisirea ambelor parti, si a nume pentru scutirea atacatului invetiatoriu de crud'a violentia? —

Cei competinti au avutu si au cunoscintia despre tóte, dar vre o dispusetiune pentru linisire si scutire nu au facutu nici atunci de locu, nu facu nici acuma. In daru a amblatu bietulu invetiatoriu *V. B.* de la Danu pana la Stanu, de la stapanile cele eclesiastice pana la cele politice, cáci scutire si dreptate nu a aflatu.

Apoi se vedeti acum cátu sunt de insolenti locuitorii comunei *F.* vedendu ca nici din o porte competinte nu li se desapróba pasulu ce l'au facutu facia de invetiatorulu lor. Ei sunt acuma primulu si ultimulu foru, si — despre partea superioritatiloru legale, ei potu mane-poimane se depuna si pre *Cristosu* din Biserica, ér in locu-i se puna pre careva din midiloculu lor! — pre cum tocmai vedemu ca ei au redeschisu scóla si au pusu pe preotulu din locu se li invetie prunci; invetiatorulu ne mai remanendu alt'a, decâtu ca se ié lumea in capu.

Va se dica volnicéi poporului s'a lasatu aci fréu liberu. — *Videant consules!*

Esto destulu temeiu de temutu ca si alte comune vor urmá esemplulu datu de comun'a

nóstra *F.* Adeca ori si pentru ce 'si vor lapeda — la inceputu pre invetiatorii lor, dar dup' aceea si pre preoti! Si-apoi — éta ordine, éta progresu natiunale! —

Recomendu caus'a barbatiloru nostri interesati de biserica si scóla.

Unulu dintre cei ingrigiti de sórtea lor.

Langa *Becichereculu-mare* 17/3 1871.

Dnule Redactoru! Chiar in momentulu acest'a cetii in „*Reform*“ din Pesta o corespundintia din *Timbolea*, (*Hatzfeld*, in *Torontalu*), in care intr'unu modu ostentativu se facu cele mai grave imputatiuni aristocratiei magiare din comitatulu nostru, ca a neglesu la timpulu séu a magiarisá coloniile franceze, — aprópe 200,000, — cari astadi a degeneratu si vorbescu limb'a svabésca, in locu de cea magiara; apoi in fine, ca la o simpla provocare a tineruluu adv. magiaru *Varnay*, s'a subscrisu si a si incursu considerabil'a suma de 7000 fl. v. a. in favórea unei scóle poporale edificande, si atátu contele *Csekonits*, cátu si eppulu *Bonnaz* au promisú totu sucursulu.

Candu observámu la conlocuitorii nostri atát'a devotamentu si zelulu pentru redicarea scóleloru si naintarea invetiamentului, si aruncámu o privire numai fugitiva a sup'r'a miserabilei situatiuni, in carea se afla la noi invetiamentulu, si a sup'r'a ticalósei stári, in care sunt incaperile ce le batjocorimu cu santulu nume de „*scóle confesionale*“, ne cuprindu flori, si intre cei mai negrii scrupuli trebuie se privimu spre viitoriulu nostru atátu de periclitatu. Pare ca s'a incuibatu indiferentismulu, blastemulu d'a ne condemná noi insine la inactivitate si la mórté de vii! Pretintendi linisce, tacere, intunerecu. Ah! ce miserabila este viétia amortirei, vegetatiunea dobitocésca! Pana gemeamu sub jugulu ierarchiei serbe, ne plangeamu la frundia si iérba, ca suntemu aposati si asserviti si — nu ni este iertatu a ne miscá; asteptamu restaurarea metropoliei, ca sclavulu condamnatu la inchisóre pe viétia, candu i se promite agratiare, Astadi o avemu; avemu dieces'a nostra romana, cu restauratulu ei consistoriu constitutiunale; si prin ce am doveditu ca suntemu demni de o sórta mai buna, candu chiar pric lassitatea nóstra sanctiunámu ticalós'a nóstra de sub ierarchia serba? Unde ni sunt scólele, unde garantiile, ca la a trei'a admonitiune a dlui *Mennyey*, vom fi capaci a ni sustiené scólele nóstre confesionala, cari trebuie se ni fia atátu de scumpe si sacre ca insasi religiunea nóstra? Unde este comun'a aceea, carea primindu déjà dóne admonitiuni din partea inspectoratulu guvernialu magiaru, se fia facutu pasii necesari spre intimpinarea periculuu imininte? Unde e preotulu, séu preingrigitulu Inspectoru-Protopopu, carele se fia caletoritu prin comuncelu submanuate, invetiandu si luminandu poporulu, ca fora de scoli confesionala, crescerea nóstra, viitoriulu nostru este amenintiatu; carele se fia luat protocolu despre dechiararea comunei — cumca de buna séma nu-si va parasí scóla, — s'o fia pusu numai decâtu sub scutul legei, fiindu astfelu pururiá in pusetiune d'a paralísá incercarea periculósá a inspectorulu magiaru! Nicairi si nici unde. A fostu dara timpulu — déca cumva si acést'a nu va fi pré tardíu, ca consistoriulu din *Aradu* se ié inspectoratulu din manile ce nu facura chiar nici unu pasu in favórea scóleloru romane, si se le coneréda altoru barbati, de la cari surtemu indreptatiti se asceptámu ceva mai multu. Felicitámu consistoriulu aradanu si pentru acésta dispositiune tardíera, si avemu tóta sperantia, ca nou denumitii nostri inspectori scolari vor sci corespunde onorificei chiamári, de care se fecera partasi, si vor nisú din respoteri a sterpi reulu devenitu déjà la culme prin omisiunea nescusabila a predecesoriloru.

Déca preotimea nóstra, — vorbimu de partea ei cea inerte, — ar dovédi si cu acésta ocaziune indiferentismu si nepasare, — ce ar fi identicu cu o crima natiunala, — inspectori scolari in relatiunile oficióse catra consistoriu, se faca amintire de acést'a, si dandu la o parte pre cei amortiti, se se adreseze de a dreptulu mintei sanetóse a poporului, se-si splice legea de instructiune si se-i lege de sufletu, ca scóla comunala s'ar aredicá ér din pung'a lui, dar elu la aceea totusi nu va se aiba nici unu dreptu, cáci i se póte impune de docinte si unu jidanu, déca scie numai tandali limb'a, si i se potu adapá copíu cu invetiaturi tocmai in contra interesulu lui ca romanu si crestinu; se li o spuua, ca atare scóla nu este nici candu romana, si in folosulu romaniloru, ci numai

pre pung'a poporului romanu. — Sperámu, ca *B.-Comlosiulu*, cea mai bogata si frumósá comuna romana in *Torontalu*, carea are si notariu si jude din sinulu poporului, va premerge cu esemplulu frumosu, si va aci imitá si intrece pre svabii din *Timbolea*, éra loru li vor urmá cei din *Pesacu*, *Nereu*, *Valcaniu*, *Torace* si tóte cele lalte comune pe rondu. Asiá se fia! —
Unulu pentru fórté multi.

Baia-de-Crisiu in 2 mart. 1871.

(O scóla publica.) — Nime nu póte negá, ca poporulu nostru, pre langa tóta cunoscut'a sa seracia, totusi pentru scopuri natiunali si filantropice — este pururiá gat'a a aduce, si si aduce sacrificiu pan' la celu din urma cruceriu alu séu. Insa -- cei-ce se invertescu printre poporu, au potutu observá si aceea, ca poporulu nostru vedendu cum din unele parti multi bani adunati pentru scopuri natiunali séu filantropice, se intrebuintiédia cu totulu spre alte scopuri, si ca despre banii adunati prin colecte, arare ori se face socótéla publica esacta, — nu e multiamitu si nu póte fi multiamitu cu astfelu de procedere in adeveru necorecta si condemnabila, — si de aci apoi provine, ca de câte ori si-dá denariulu pentru scopurile susu atinse, pururiá suspina: *numai de s'ar intrebuintid in adeveru pentru acelu scopu, pentru care se face contribuirea!* De aci urma ca spre linisirea contributoriloru, despre contribuiuri la care si-dá cine-va cruceriuulu, nesmintitu se se faca socóta publica esacta. Pentru cá, dupa mine, poporulu contributoriu are totu dreptulu a cere, éra colectantii au cea mai mare detorintia morala a dá socóta esacta despre banii adunati. Din aceste motive dar si eu vinu a dá socóta despre sum'a ce am primit'o in Pesta pentru balulu tienutu in *Baia-de-Crisiu* in 13 fauru 1871, in favórea societatei pentru ajutorarea scóleloru populari confesionala romane din comitatulu *Zarandului*.

Am adunatu si a nume de la domni: *Ant. Mocioni*, *Georgie Mocioni*, *Ales. Mocioni*, si *Eugeniu Mocioni*, impreuna 10 fl.; de la *Vinc. Babesiu*, *Gergie Joanovicu*, *Jóne Pusicariu*, *Mircea Stanescu*, câte 2 fl.; de la *Aur. Maniu*, 3 fl.; de la *Joane Fauru*, *Pet. Mihali*, *Bas. Jurca*, *Sig. Papu*, *Sig. Popovicu*, câte 1 fl. — la care suma subscrisulu din parte-mi adaugandu 2 fl. face sum'a incasata preste totu 28 v. care suma in siedintia Societatei din 12 a lunei c. am preda'to preceptorelui generalu *J. Motiu*.

Sigismundu Borlea.

Varietati.

† (*Georgiu-Gottfríd Gervinus*), marele literatu alu Germanici, unulu din cei mai buni patrioti, unulu din acei veterani, binemeritati genii ai Germaniei, dintr'acei cari cu péna si cu fapt'a au lacratu ca Germania se devina statu mare si adeveratu constitutiunale, — in 19 martiu, a esitu din acésta viétia pamentésca in etate de 66 ani. In trelsulu a perdutu nemtii pre celu mai competinte criticu alu istoriei literaturei si beletristicei lor. — *Gervinus* s'a nascutu in an. 1805 in *Darmstadt* din parinti seraci, cari l'au fostu destinatú si crescutu pentru libraria. Densulu insa studiandu drepururile la universitatile din *Giesen* si *Heidelberg*, s'a decisu pentru profesura, si cu mare ardóre a invetiatu istoria si literatur'a. Mai antaiu a fostu numai profesoru privatu in *Heidelberg*, mai tardíu insa a dobenditu catedra ordinaria de profesoru. Dupa ce a scrisu mai multe opuri literarie, a fostu chiamatu la *Göttinga* unde insa n'a petrecutu multu. Fiindu unulu dintre cei siepte, cari au protestatu contra suspinderii temerarie a constitutiunei hannoverane, s'a demissionatu din oficiu si a fostu silitu a paresi in 3 dile *Hannovera*. In 1844 dupa multe necasuri a recapatatu profesur'a in *Heidelberg*, unde a publicatu mai multe opuri scientifiche estetice. A fostu partasiu la miscarile politice de pre atunci, si-a redicatu vócea in caus'a *Schleswig-Holsteinulu*, a protestatu cu energia contra patentei prussace antiliberale din 1847, 3 fauru. De organu alu activitatei sale publicistiche a avutu diariulu séu „*Deutsche Zeitung*“. In 1848 a fostu alesu barbatu de incredere la „*Bundestag*“ si tendintiele sale politice le-a sustienutu in amintit'a sa fóia cu tóta energi'a. Dar fiindu trupesce fórtu slabitu, a fostu silitu a-si depúne mandatulu. A caletoritu de nou prin *Italia* si retornandu in *Germania* a scrisu despre opurile lui *Shakespeare* si „*Introducera la istor'a secululu alu XIX.*“, ambele opuri de o valóre immensa, si chiar epochale. — Anii

„In urma ii a petrecutu in retragere, lucrandu in interesulu binelui comunu; a patimitu multu de friguri nervose, cari i-a si pusu capetu vietii sale. A fostu nemtiu, dar devotatu intregi omenimi. — *Fia-i tieren'a usiora!*”

— (Unu s. parinte in furia predicandu.)
In biserica Dominicanilor din Viena, parintele Brenner vorbi intr'astele astfelu: „Iubiti ascultatori! Indoiela nu este fetulu vietii rele, ci vietii rea nasce indoiela. Acesti necredintiosi ce se indoiescu, 'si-intipuescu, a fi spirite mari, dar ei sunt servii pasiunilor daunose, ei sunt omeni ignoranti, cu totulu ignoranti, omeni nebuni. Ce, ce cetescu ei, ce sciu ei? Ei cetescu pre unu David Strauss, Ernest Renan, romane si alte prostii. Opurile adevertiloru mari scriptori, caroru este de multiamitu triumfulu nostru a supr'a filosofiei elene si romane, a supr'a filosofiei paganese, caroru este de multiamitu, ca Cristosu, care a fostu jidoviloru necasu, nebunul paganiloru, ca invetiatur'a despre cruce a invinsu, — aceste scripte nu le cetescu densii. Acesti mocani, aceste creature mirmidonice, de ce, de ce nu pasiescu ei cu motive d'ale ratiunei contra bisericii? Pentru ce?! Paupertatea loru de spiritu si inima e notaria. (Sberandu si cu gesticulatiuni infuriate!) Acesti monstri afurisiti, impertinenti, aceste creature condamnabile ce merita a fi massacrate, se ni pota dovedi ca *catolicismulu nu este infalibilu?! Scumpii mei ascultatori! Pre acesti omeni capiatu, omeni indioliti, nici nu-ii numiti „necredinciosi“ „indoctori“ Oh! aceste rupte trebuie duse in casa nebuniloru. A fi dubitante — este cea mai mare rusine; cine se pronuncia ca elu nu crede ce invetia catolicismulu, acola este „diavolu periculosu.“ Voltaire — ve rogu, iubitorulu ascultatori, a ave putientica atentiune — Voltaire a disu ca elu ca principe nu ar suferi langa elu curteni necredintiosi si nu li ar crede. Voltaire proprie nici n'a fostu dubitante, Voltaire in launtrulu seu a fostu credintiosu; Voltaire, acestu flacau impertinent, elu cunosea omenii de felulu seu de natur'a si spiritulu seu, Voltaire a cunoscutu inimele omeniloru de felulu seu, a omeniloru indraciti. (Predicatorele da cu pumnii in cancela, si racnesce de infuriatu). Pazeste-te dara, imperate, de aceste fintio satanice, feresce-te imperatescule ministeriu, stai pururia vigilandu, persecuta pe acesti omeni spurcati, pedepesce-ii, chinue-ii, maltratadia-ii, nimicesce-ii, ster-ster-sterpesce-ii cu totulu de prefaci'a pamentului! (In tonu amenintatoriu:) Fabricantii pressei jidovesci au indamnedieitu pe profetulu maimuceloru, pre maimuti'a Vogt, ce se rostogolesce in lume, care atatu de uritu s'a blamatu in Germania, a facutu fiasco. Ura si blestemu merita Vogt, blestemu jidovii, ce-si batu jocu de cultulu catoliciloru; acesti jidovii nici nu sunt jidovi; cu atatu mai mare osenda, osenda, trei ori osenda merita acei crestini, cari in adunari publice, unde beti ca porcii se tavalescu, 'si mascarese credinti'a loru si a parintiloru loru. Pfui, pfui! — Acestia sunt... nici nu afu spressionu pentru aceste creature ale iadului. Pfui!“*

— (Unu scheletonu istoricu alu resbelulu franco-nemtiescu) vre se faca fola prussica oficiala prin unele repriviri interesante a supr'a nefastulu resbelu. Resbelulu s'a dechiaratu in 20 iuliu 1870 si s'a finitu in 16 fauru 1871; a duratu deci 210 zile, timpu destulu pentru a devast'a si ruina o tara frumosa si in tota privint'a binecumentata, si pentru a neferieci unu poporu binemeritatu de libertatea si salutea poporaloru, celu mai alesu si umanu pre faci'a pamentului. — In 26 iuliu tota armata nemtiesca a fostu mobilisata; in 13 zile ea a statu pre linia Trier-Landau. Locomotivele transportau pre fiecare di cate 42,000 de omeni. Timpulu resbelulu propriaminte a duratu 180 de zile. Armatele nemtiesci au avutu sub acestu timpu 156 de loviri mai mari seu mai mice, intre acestea 17 batalii mari; ele au ocupatu — 26 locuri intarite, au prinsu 11,650 oficieri si 363,000 soldati de rondu, au luat 6700 tunuri, 120 d' acule si stindarde. In diametru deci pre fiecare luna cadu 26 de loviri, 3 batalii, 4 cetati, 1950 oficieri, 60,500 gregari, 1110 tunuri si 20 de acule seu stindarde. — In fapta s'au intemplantu: in augustu 13 loviri, 8 batalii si au cadutu 4 cetati; in septemvre s'au intemplantu 13 loviri, si au cadutu 4 cetati; in oct. 37 loviri, 3 cetati; in nov. 15 loviri, 2 batalii, 7 cetati; in dec. 30 loviri, mai multe batalii, 2 cetati; in ian. 48 loviri, 3 batalii, 5

cetati; in fine in luna lui fauru cadu o cetate: Parisulu. Asediulu Parisulu a duratu 130 de zile, sub care timpu s'au intemplantu 22 de erumperi. S'a mai intemplantu si 3 loviri pe mare. — Daca fola prussica spunea si aceea, ca cate loviri si batalii au perdutu nemtii, apoi, cati din ai loru au devenitu prisionari si mai vertosu cati nemti au cadutu in fiecare lovire si batalia, — reprivirile ei a supr'a sangerosei drame ar fi in adeveru o istoria in coja unei nuce a celui mai cumplitu resbelu; enumerandu in sa acea fola numai senguru lovirele, bataliele ce le au sustienutu nemtii si cetatile ce le au ocupatu ei si materialulu gigantic de preda ce-lu dusera cu ei in Germania, — asi se vede ca reprivirile ei tientescu numai spre a glorifica eroismulu armatei germane si a gramadilaurii pe fruntea imperatulu temetoriu de Dumnedieu. Istoria trebuie se fia drepta, fidela, ca de altmintrelea intuneca si nu luminedia posteritatea, nu pote fi „magistra vitae“; er lumea d'acuma scie ca numerulu nemtiloru caduti in acestu resbelu e multu mai mare decatu alu franciloru.

Inca un'a: Nici n'a fostu candu-va, nici nu essiste astadi pre pamentu natiune, carea dupa atatea cumplite loviri si perdiri, totu se mai fia remasu intr'ega si mare. Natiunea franceza, ori ce se tiena calai si — amicii perfidi ai ei, este si va fi intr'ega si mare. —

— (Imperates'a-Regina, Domn'a stepanitoria a nostra pregratiosa) print' unu autografu adresatu contelui J. Andrassy, care autografu ieri parada in tote foile magiare si nemtiesci, contribu 1000 fl. v. s. pentru unu unu monumentu decurendu reposatulu b. Josifu Eotvos — Fapta de pietate; precum pietatea este consecinti'a credintiei; precum credinti'a este lucru de — gustu seu placere. Tocmai pentru acest'a in sa ni-a batutu la ochi candu entiramu in pre naltulu autografu, cumca Domn'a Imperates'a si Regina a nostra este *convinsa*, „ca in Ungaria pentru desvoltarea literaturii, sciintiei si patriotismulu, nime n'a facutu mai multu ca reposatulu Eotvos. Cu totu omagiulu nostru contra Imperates'a Domna, nu potemu se nu constatamu trist'a esperiinta, ca locurile pre nalte, locurile ce dispunu de sortile poporaloru, sunt informate catu se pote de reu, de falsu despre starea lucrurilor in tiera si printre popora. Dup'a nostra propria, nu imprumutata convingere, nime n'a lucratu mai multu ca Eotvos, pentru de a falsifica si nimiti adeveratulu patriotismu. Tota poporala nemmagiare, (asi dera maioritatea precumpentoria a patriei) sunt indignate de ticalosa stare la carea le-a apesatu patriotismulu predicatu de — fie-iertatu b. Eotvos!

† (Necrologu.) Joanu Fometescu, medicu de batalionu la armata din Romania, june de 22 ani, in 20 martiu a. c. fu petrecutu la odina eterna in cimiteriulu gr. or. din Oravitiamont. — Atacatu de unu morbu de plamani, elu venise cateva lune mai nainte aici, — unde mori in bratiile mamei sale pre doiose. — Aveamu se fimu mandri de talentulu acestu june, dar sörtea ne amagi. — Ca elevu inca la scol'a de medicina in Buc ıresci, scrisu si tipari doue brosiure in sfera igienicea poporali cu multa cunoscinti'a si admirabilu zel. La noi fu putienu cunoscutu, — fratii de peste Carpati vor aci cumpeni mai bine, catu am perdutu prin mortea acestu june. — *Fia-i repausulu linu, si memori'a binecumentata!* —

— (Multiamita publica) se aduce in numele comitetulu parochialu prin dlu G. Forrasiu — dlu prentu JOANE TRIFONU din Ocisoru, cott. Zarendului, pentru donulu de unu Orologiu mare de parete pe sem'a scoliei confesionale, prin care donu s'a delaturatu neregularitatea timpulu scolariu. Din inima curata i se votedia daruitorulu pre langa multiamita, multa stima si totu respectulu!

— (Transilvania condemnata la perire si din partea bisericea catolice.) Luni-a trecuta in Congresulu catoliciloru unguri — (si a dlui eppu Olteanu din Lugosiu,) se fece propunerea ca pretotidenia in statutulu ce se croiesce, se se sterga numirea Transilvaniei, — fiindu ca prin unione a incetatu Transilvania, — astfelu se intreceau a argumenta cu multu patosu prostu domnii mari si mici din Congresu. Facendu se votare, stergerea se primi cu unanimitate. Va se dica Transilvania a incetatu de a mai essiste in ochii impaingeniti a dloru unguri bisericesci si mireni! Cu atatu mai multu este si va traia ea in inim'a natiunei romane, in inim'a a unui milionu si diumetate de locuitori credintiosi ai ei. —

Invitare de prenumeratiune
la
„Missiunea preotulu romanu facta
cu poporulu“.

seu: „Ce a fostu, si ce trebuie se fia preotulu
romanu pentru poporu“;

si
„Estrasuri biografice din vieti'a unor preoti
mai celebri“

O parte insemnata a inteligintiei romane, care asistandu la adunarea generala de estu anu a Societatii „Alexi-Sincaiane“ a auditu disertatiunea mea „despre missiunea preotulu romanu facta cu poporulu etc.“ m'a indemnatu se dau la publicitate acesta lucrare modesta a mea.

Am statu pre cugete la acesta propunere si eramu se nu o primescu, — pentru ca ca june inca pre cu putiena esperiinta, mi mai place a primi decatu a da invetiaturi, mi mai place a coti decatu a scrie; in sa insistarea amiciloru mei, si cugetulu ca fie-care e datoriu a face catu pote, er mai multu nimenue nu are dreptulu a pretinde de la nime, intr'un'a si sperarea ca voiu afla indulgentia lectoriloru, precum am aflatu complacerea auditoriloru mei pretiuiti, mi-au datu curagiulu d'a me otari ca se dau la publicitate acesta disertatiune. —

Sentiulu de recunoscinti'a ce portu catra toti acei barbati, cari s'au luptatu pentru inaintarea natiunei si bisericei nostre, m'a indemnatu totuodata, ca la acesta disertatiune se mai adaugu si nesce estrasuri biografice din vieti'a unor preoti mai celebri, cari si-au finitu cursulu vietii pamentesci lucrandu in vini'a maritia a Domnului si 'n gradina pomposa a Natiunei.

Speru si intru acesta introprindere a mea spriginulu mare-animosu alu publiculu cetitoriu. —

Banii de prenumeratiune in suma de 50 cr. (1 1/2 svantiu in argintu) sunt de a se tramite — franco — la subscrisionu.

Gherla, la inceputulu luni martiu, 1871.
Nicolae F. C. Negrutiu,
teologu.

Concursu

Pentru ocuparea postulu invetiatorescu la scol'a confes. greco-orient. romane din comun'a Jersigu, cottulu Carasiului, pptulu Jebelului, se escrie concursu pana in ultim'a martiu, a. c. cal. vechiu. — Emolumintele sunt: in bani 60 fl. v. a., 10 meti de grau, 10 meti de cucurudiu, 50 lb. clisa, 50 lb. sare, 11 lb. lumini, 8 orgii de lemne, pentru incalditulu scoliei 15 fl. 2 jugere de pamentu, cortelu liberu cu 1/2 jugeru de gradina. — Doritorii de a ocupa postulu acest'a, sunt avisati a-si tramite recursele instruate in sensulu statutulu org. si adresate comitetulu paroch. catra oficiulu ppralu in Buziasiu.

Buziasiu in 9 martiu 1871.
In contielegere cu comitet. parochialu.
Alesandru Joanovicu m. p.
1-3
Protopresviteru.

Concursu

Pentru edificarea nouei biserice din Jancahidu, cottulu Torontalu, ultim'a posta „Bega-Canalu-Sz-György“ se publica pana in 30 de zile din di'a primei insertiuni in acesta fola.

Biserica, dupa planulu dej incuviintiatu prin V. Consistoriu, are se fia boltita cu caramida, 14°, 4', 6" lunga, 5°, 3' lata, in lumin'a esteriöra, — inaltimea 4°, 5'. Turulu de caramida preste murii bisericei 5°, 3' inaltu. Stelagiulu de lemn alu turnulu 4°, 5' inaltu, acoperitu cu tichinea (plehu albu E. E.) — Globulu cu crucea din culme 1°, 2', aurita cu „Catarina auru.“ Se aiba 3 usie si 10 ferestre, de stejaru, proportiunate. Se fia acoperita cu tiegle arse, (hırbu,) pardosita cu caramida, cu trepte la turuu si pedestalu pentru 3 campane. Materialu si lucrulu de bardariatu, claustrariatu si teslariatu; totu ferulu referitoriu la cladire se tiene de intreprindietoriu.

Comun'a din partea ei, pe langa pretulu banalu ce se va statori, da 300,000 de caramide (tiegle arse,) 400 chible de varu, din care o catime se afla in fundamentulu aredicatu apröpe la suprafaci'a pamentulu, da carausia la aducearea hirbului, (tiegleloru de acoperisiu,) lemneloru, nasipulu si altoru instrumente in distantia de doue mile, si in tota domi ec'a o carausia spre procurarea alimentelor pentru sodali.

Intreprindietorii epistolarminte se potu adresa cu ofertele loru la Comitetul parochialu, unde totdeun'a se pote vedea planulu cu apertentiile.

Acelu intreprindietoriu va ave preferenti'a, carele va pune materialu mai solidu, mai corresponsdientoriu si va fi mai estinu, si — din caus'a calamitatiei provenite prin esundatiune — care ar pota lucra cu banii sei proprii, pentru cari din partea comunei cu unu interesu anualu moderatu va fi recompensatu si asiguratu cu destula garantia ipotecaria.

Biserica in doi ani se fia gat'a:
Jancahidu 15/2 1871 st. v.
1-3
Comitetulu parochialu.
Cu scirea Oficiolatu protopresviteralu.

Concursu

Pentru unu postu de suplentu la scol'a confesionala din comun'a Susaniu, protopopiatulu Fagetulu, se publica concursu pana la 21 martiu a. c. Emolumentele sunt: 46 fl. 66²/₃ cr. v. a.; 6²/₃ meti grau; 13 meti cucurudiu; 66²/₃ lb. lardu; 66²/₃ lb. sare; 10 lb. lumini; 8 orgii de lemne; cortelu liberu si gradina de legumi.

Cei ce vor concurge pentru acestu postu, sunt avisati a-si substerne recursele adresate comitetulu parochialu si provideute cu estras de botezu, testimonii despre absolvarea preparandiei in Aradu, atestatu de calificatiune de la Ven. Consistoriu, — catra dlu protopopu Atanasiu Joanovicu in Fagetu.

Susaniu in 1. martiu 1871.
In contielegere cu dlu protopopu
3-3
Comitetulu parochialu.

Concursu

Pentru ocuparea parochiei vacante din comun'a Zoltu, protopopiatulu gr. or. alu Fagetulu, se escrie concursu pana la 21 martiu a. c. — Emolumentele parochiali sunt: o sesiune de pamentu estravilanu, venitele stolari si prestatatiunea anualu.

Concurentii au se-si adreseze petitiunile loru comitetulu parochialu, instruate cu documentele despre calificatiune si moralitate, intro cari se cere: Estrasulu de botezu, testimoniu despre absolvirea claselor gimnasiale si a sciintieloru teologice, celu de calificatiune de la Venerabilulu consistoriu, — avendu a le substerne domnulu protopopu Atanasiu Joanovicu in Fagetu.

Zoltu in 1 martiu 1871.
In contielegere cu dlu protopopu.
3-3
Comitetulu parochialu.

Concursu

Devenindu vacanta parochia in comun'a Homosdia cu filial'a Cosavitiu, in protopopiatulu gr. or. alu Fagetulu, se escrie concursu pana la 21 martiu a. c. Emolumentele sunt: o sesiune de pamentu estravilanu, stol'a usuata si birulu de la 84 de case.

Doritorii d'a ocupa parochia acest'a au a-si tramite recursele loru — adresate comitetulu parochialu, si provideute cu documentele prescrie in Statutul organicu — dlu protopopu Atanasiu Joanovicu in Fagetu.
Homosdia 1 martiu 1871.
In contielegere cu dlu protopopu
3-3
Comitetulu parochialu.

Cursurile la bursa de Viena.

(Dupa insciuntiarea telegrafica din 24 martiu.)
Imprum. de statu convertatu cu 5%
58.25 Imprum. nationalu 68.10 Actiunile de creditu 266.50; — sortiurile din 1860: 108,80 sortiurile din 1864: 123 50; Obligatiunile desarsarinaru de pamentu, cele ung. 79.65; banatice 77.20; transilv. 75.25 bucov. 72.50 argintulu 123 —; galbenii 5.89 napoleonii 9.96.

Cele mai nooue telegrame

Ni spunu, ca rescola in Paris se intaresce si organisedia. Este intentiunea a installa unu Triumviratu cu Gambetta V. Hugö si Garibaldi. Batrenulu acestu erou se fia pe cale spre Paris. In Lyon comanda Ricciotti Garibaldi. In Marsilia inca a reesitu rescola.

Din Bucuresti ni se anuncia ca noulu Ministeriu este cu L. Catargiu, Costaforu si Tellu in frunte. Parlamentariu nu-lu potemu numi, in sa patriotismu si capacitate nu-i potemu denega — cu privire la trecutu. A nume Tell, pre care avemu onorea d'a-lu cunosce apröpe si cu carele de candu lu cunoscemu, am avutu multe punturi de acordu, ni insuffla linisce. —